

گفت‌وگوی «جوان» با یک راوی دفاع مقدس پیرامون جبهه «دهلاویه» محل شهادت دکتر چمران

روستایی که مشهد چمران شد

■ علیرضا محمدی

شهید چمران هم‌او که عارف بزرگ جبهه‌ها بود و اولین لقب سردار رشید اسلام را از حضرت امام (ره) گرفت در ۳۱ خردادماه ۱۳۶۰ در منطقه دهلاویه به شهادت رسید. اکنون یادمان این شهید گر انقدر در همین منطقه قرار دارد و زیارتگاه دوستداران این شهید و دیگر شهدای دفاع مقدس است. دهلاویه در شمالغرب سوسنگرد در زمان جنگ ماجراهای بسیاری به خود دیده است. این شهر که در جنگ تحمیلی سه بار بین نیروهای خودی و دشمن دست به دست شد، از مناطقی بود که چمران و یارانش در آن فعالیت بسیاری داشتند. در حالی که در آستانه چهل و سومین سالگرد شهادت دکتر مصطفی چمران قرار داریم؛ در گفت‌وگو با سیدحسین حسینی، از راویان دفاع مقدس، نگاهی به منطقه دهلاویه و وقایعی که مربوط به این منطقه در جنگ تحمیلی می‌شود انداختیم تا ببینیم علت توجه شهید چمران به دهلاویه و نهایتاً شهادتش در این منطقه چه بوده است.

یادمان دهلاویه، برای آنها که به راهبان نور رفته‌اند نام آشناست. اما دهلاویه کجاست و چه مختصاتی دارد؟

دهلاویه یک روستا در جنوب شرقی شهر بستان و در مجاورت رودخانه سابه است. از سمت دیگر هم این روستا در شمال غربی سوسنگرد و در مسیر جاده سوسنگرد-بستان قرار دارد. فاصله دهلاویه تا سوسنگرد ۱۱ کیلومتر و از بستان ۱۵ کیلومتر است. چراا این منطقه برای دشمن و همین‌طور ما اهمیت داشت؟ در تاریخ جنگ می‌بینیم که شخصیتی چون شهید چمران بیشتر حضورش در دفاع مقدس را در مناطقی مثل دهلاویه و سوسنگرد بود.

یکی از محورهای هجوم بعثی‌ها در شروع جنگ، عبور از جاذبه و سپس گذشتن از بستان، دهلاویه و سپس سوسنگرد بود. اینجا جبهه میانی خوزستان به شمار می‌رفت. موقعیت استراتژیکی در جبهه مهم خوزستان داشت که تسلط هر کدام از طرفین به این می‌توانست به آن طرف برتری ببخشد. حتی می‌توان گفت محور بستان - سوسنگرد - حمیدیه و نهایتاً اهواز، مهم‌ترین محور هجوم اولیه دشمن به خاک کشورمان بود. عراق از دوسو به سمت اهواز آمد که یکی از جاده خرمشهر به اهواز بود و دیگری هم از محور بستان - سوسنگرد که از اینجا به اهواز نزدیک تر هم بود. منتها جبهه خودی به این مسئله واقف بود و مقاومت‌های جانانه‌ای در برابر دشمن در سوسنگرد، دهلاویه، هویزه و مناطقی از این دست صورت می‌گرفت. این که شهید چمران در محور سوسنگرد بسیار فعال بود به دلیل اهمیت بسیار بالای آن است.

قصد ما بیشتر تمرکز روی منطقه دهلاویه است. قبل از این که شهید چمران به جنوب بیاید؛ در اولین روزهای جنگ چه کسانی از دهلاویه دفاع می‌کردند؟

زمان هجوم اول دشمن، ابتدا نیروهای محلی با کمک تعدادی از رزمندگان سپاه‌ها، ارتشی، ژاندارمری و گروهی از نیروهای داوطلب از استان آذربایجان شرقی و مشخصاً شهر تبریز، از دهلاویه دفاع می‌کردند. در هجوم اول بعثی‌ها، چون دهلاویه یک موقعیت خاصی داشت این نیروهایی که عرض کردم آنجا مقابل دشمن ایستادی می‌کنند. اما چون نفارت دشمن بیشتر و تجهیزاتشان قوی‌تر

بود؛ این نیروهای مدافع که کمترین امکانات را داشتند نتوانستند مدت زیادی دوام بیاورند و نهایتاً رفتند در اطراف سوسنگرد یک جبهه قوی تشکیل دادند تا مانع از پیشروی بیشتر دشمن بشوند.

شده‌است؟

غیر از درگیری‌هایی که اولین روزهای جنگ در آنجا رخ داد؛ بعد از اشغال دهلاویه به دست دشمن، نیروهای ما در ۲۶ خرداد سال ۱۳۶۰ یک عملیاتی را برای آزادسازی این روستا و پیرامون آن انجام دادند. این عملیات از سوی ستاد جنگ‌های نامنظم ایجاد شده بود. دکتر چمران در ۲۶

خردادماه ۶۰به اتفاق نیروهایش از دو محور به نیروهای مستقر دشمن در دهلاویه حمله می‌کنند و آنجا را آزاد می‌کنند. اما چون منطقه برای دشمن هم مهم بود؛ دوباره عراقی‌ها صبح روز عملیات پاتک سنگین می‌زنند که با مقاومت جانانه رزمنده‌ها رو به رو می‌شوند و عقب می‌کشند. دوباره عصر همان روز دشمن با نیروهای بیشتری به دهلاویه حمله می‌کند و این بار با آتش سنگین توپخانه چنان منطقه را می‌کوبد که اندک مدافعان دهلاویه ناچار می‌شوند عقب‌نشینی کنند و این منطقه دوباره به اشغال دشمن درمی‌آید.

بنابر این دهلاویه هم مثل سوسنگرد چندبار بین نیروهای خودی و دشمن دست به دست شده بود؟

بله! همین‌طور است. یکی از دلایل آن، اهمیت منطقه است که دشمن نمی‌خواست به راحتی از مناطقی چون دهلاویه یا سوسنگرد عقب برود. دلیل دیگرش شرایط جنگ در آن دوران است. ما تا زمان عملیات ثامن‌الامنه(ع) و پس از شروع نوار پیروزی‌های مان در عملیات طریق‌القدس، فتح‌المبین و الی‌بیت‌المقدس (آزادسازی خرمشهر) یک وضعیت ناپایداری در خوزستان داشتیم. یعنی پیروزی‌ها قاطع و قطعی نبود. مثلاً در یک مقطع، دشمن را از سوسنگرد عقب می‌رانندیم اما چون این عملیات محدود بود و دشمن هم تا حدی عقب می‌رفت، دوباره برمی‌گشت و آنجا می‌گرفت. بعد دوباره ما عملیات می‌کردیم و این رفت و برگشت دشمن تکرار می‌شد. در سال دوم جنگ با خروج بنی‌صدر از جبهه‌ها، عملیات ما بزرگ، گسترده و با

ارتباط با ما

ارتباط با ما ۰۹۰۳۳۰۸۵۸۵

دکتر چمران در جبهه دهلاویه و سوسنگرد بسیار فعال بود

دکتر چمران

بعد از اشغال دهلاویه از سوی دشمن، نیروهای مادر ۲۶ خرداد سال ۱۳۶۰ یک عملیاتی را برای آزادسازی این روستا و پیرامون آن انجام دادند. این عملیات به دست ستاد جنگ‌های نامنظم انجام می‌گرفت. حتماً می‌دانید که ستاد جنگ‌های نامنظم از سوی شهید چمران ایجاد شده بود و به دست ایشان اداره می‌شد

دکتر چمران

روز ۳۱ خرداد سال ۱۳۶۰ دکتر چمران دقیقاً زیر برج محل یادمان فعلی دهلاویه مورد اصابت ترکش خمپاره ۶۰دشمن قرار می‌گیرد و آنجا به زمین می‌افتد. خون‌مطهر این شهید در همانجای روی خاک‌های دهلاویه می‌ریزد و کمی بعد ایشان در راه انتقال به بیمارستان به شهادت می‌رسد

آن روز دکتر چمران رفته بود نفر جایگزین شهید رستمی را به نیروهای مستقر در خط دهلاویه معرفی کند که با خمپاره باران دشمن، ایشان هم به شهادت می‌رسد و خون پاکش در دهلاویه می‌ریزد. البته شهید چمران ساعتی بعد از مجروحیت زنده بود و در راه انتقال به درمانگاه شهید شد. اما محل مجروحیت ایشان دهلاویه بود و خاک‌های این منطقه خون پاک شهدایی چون چمران رستمی و دیگر رزمندگان مخلص را در خود دارد.

این یادمانی که الان در دهلاویه قرار دارد؛ روی همان محلی است که دکتر چمران مورد اصابت ترکش‌های خمپاره دشمن قرار گرفته بود؟

بله!دکتر چمران دقیقاً زیر برج محل یادمان فعلی مورد اصابت ترکش خمپاره ۶۰دشمن قرار می‌گیرد و آنجا به زمین می‌افتد. خون‌مطهر این شهید در همانجای روی خاک‌های دهلاویه می‌ریزد.

با رایتی که شما داشتید؛ پس گرفتن دهلاویه برای ما گران تمام شده بود. سرنوشت این منطقه پس از شهادت چمران چه شد؟

بعد از دو عملیاتی که بچه‌های ستاد جنگ‌های نامنظم انجام می‌دهند؛ عراقی‌ها ناچار می‌شوند دهلاویه را تخلیه کنند و به غرب منطقه بروند. روستای دهلاویه به این ترتیب آزاد می‌شود اما چون بین خط خودی و دشمن قرار داشت؛ تا تسلیتی روی آن نداشتیم، چند ماه بعد از شهادت دکتر چمران، در ۲۷ شهریورماه ۱۳۶۰ یک عملیات با عنوان عملیات شهیدآی‌الله مدنی انجام می‌گیرد و طی این عملیات دشمن تا حدی عقب‌نشینی می‌کند. اما همچنان دهلاویه بین خط خودی و دشمن قرار داشت و استقرار در آن ممکن نبود. این وضعیت در دهلاویه حاکم بود تا این که نهایتاً در آذر سال ۱۳۶۰ رزمندگان عملیات بزرگ طریق‌القدس را انجام می‌دهند و هم دهلاویه و هم شهر بستان که ۱۵ کیلومتری از آن فاصله داشت آزاد می‌شوند. طریق‌القدس قدم نخست در سلسله عملیات کربلا بود که شهیدصبا شیرزای و محسن رضایی و دیگر فرماندهان سپاه و ارتش آنها را طراحی کرده بودند. در این سلسله عملیات بستان، شمال خوزستان و همچنین خرمشهر آزاد شد و بسیاری از مناطقی که دشمن در اوایل جنگ اشغال کرده بود مثل دهلاویه از لوٹ وجود دشمن پاک شدند.

خاطره

برگ‌هایی از کتاب مرد ابدی (مستندی از زندگی شهید طهرانی مقدم)

سلاح‌های باکیفیت حاج‌حسن در راه لبنان

این روزها موضوع حملات گسترده حزب‌الله لبنان به رژیم صهیونیستی تبدیل به یکی از اخبار داغ مربوط به جنگ اسرائیل با محور مقاومت شده‌است. حزب‌الله لبنان که در سال ۲۰۲۳ شکست سختی را به صهیونیست‌ها وارد آورده بود، در جنگ اخیر نیز ضرات در دناکی را به این رژیم زده‌است. اما این همه محصول زحمات شهدایی چون سردار حسن طهرانی مقدم است که در تجهیز مقاومت لبنان به انواع موشک‌ها و پهپادها تلاش مضاعفی داشتند. متن زیر خاطراتی برگرفته از جلد دوم «کتاب مرد ابدی» زندگی شهید طهرانی مقدم است.

دوستی با حاج‌رضوان

حزب‌الله، مردی بود که فارسی را به چندین لهجه صحبت می‌کرد و کار دوستان ایرانی‌اش را راحت کرده بود. حاج‌حسنان اللقیس از یاران آمین و ویژه سیدحسن نصرالله، جوانی بسیار باهوش و بانفوذ در دل بچه‌های سپاه و حزب‌الله بود. (شهید حسان اللقیس متولد ۱۳۴۲ در خانواده‌ای اصیل و مرفه در بعلبک لبنان، در کودکی همراه خانواده برای تجارت و کار به گینه رفتند؛ سال‌ها آنجا زندگی کرد. در جوانی به لبنان برگشت در حالی که زخمی جنگ داشته‌باش.»

حاج‌حسن به دوستان مبارزش در لبنان ایده‌های جدید موشکی داده بود. آنها به خوبی آموخته‌بودند چطور صدها قطعه منفجره را مونتاژ کنند و در سایه دشمن راکتی مقتدر بسازند.او در طول ارتباطش با

برخی از فرماندهان حزب‌الله دوست شده بود که در راستان حاج‌عماد مغنیه قرار داشت. رابطه دوستی این دو به حدی رسیده بود که وقتی حاج‌حسن با خانواده‌اش برای زیارت به سوریه و از آنجا به لبنان رفت، حاج‌عماد خودش به استقبال‌شان آمد و در خدمتشان بود.

حسن او را حاج‌رضوان صدا می‌کرد. حاج‌رضوان روابط بچه‌های حاج‌حسن با بچه‌های موشکی مقاومت خیلی نزدیک شده بود. محدودیت افراد در آن شرایط دشوار و روحیات جهادی و اخلاصشان در هدفی مشترک قلوبشان را یگانه کرده بود. آنها دوستانی بودند که در دل سختی‌ها با وجود اختلاف فرهنگ و زبان با هم پیوند خورده بودند. در آن میان وجود حاج‌حسان کار هر دو طرف را آسان کرده بود. او مرد ثروتمندی بود که خانه و زندگی‌اش را وقف راه حزب‌الله کرده بود. گاهی بچه‌های موشکی ایران مثل محمد سهرابی، سیدمجید موسوی و چند نفر دیگر را چندین شب در خانه خودش میهمان می‌کرد. وقتی به تهران می‌آمد چنان فارسی را روان صحبت می‌کرد که همه فکر می‌کردند بچه نافت تهران است.

او در طول چند سال همراهانه‌ترین مسائل موشکی حزب‌الله را اسامان داد و تجهیزات و ایده‌های نرم‌افزاری را از برادران ایرانی‌اش گرفت. مثل عماد مغنیه و فرماندهان بزرگ دیگر، اسرائیلی‌ها او را هم در لیست ترور داشتند. دشمن هیچ‌گاه نفهمید شهادت در راه هدف برای مردان جهاد، شیرین‌ترین آرزوست.

جدول

				۱			۸
							۵
							۴
۷				۴	۵		
۸	۹						۷
				۸			۱
		۲	۳				۹
		۱	۲				۸
۵							

جدول سودوکو

ارقام ۹تایی را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه‌درسه فقط یک‌بار به کاروروند

جدول کلمات متقاطع

▶ پاسخ جدول شماره ۷۰۵۲

۷	۵	۱	۸	۶	۷	۳	۴
۷	۶	۸	۵	۷	۱	۳	۶
۵	۷	۱	۷	۳	۶	۸	۴
۷	۱	۵	۸	۷	۳	۶	۴
۷	۱	۵	۸	۷	۳	۶	۴
۸	۷	۱	۷	۳	۶	۸	۴
۱	۶	۵	۸	۷	۳	۶	۴
۳	۶	۱	۷	۳	۶	۸	۴
۵	۷	۱	۷	۳	۶	۸	۴

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲
۲	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳
۳	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴
۴	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵
۵	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱
۶	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲
۷	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳
۸	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴
۹	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵
۱۰	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۱	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۱۲	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۱۳	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴
۱۴	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵
۱۵	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶